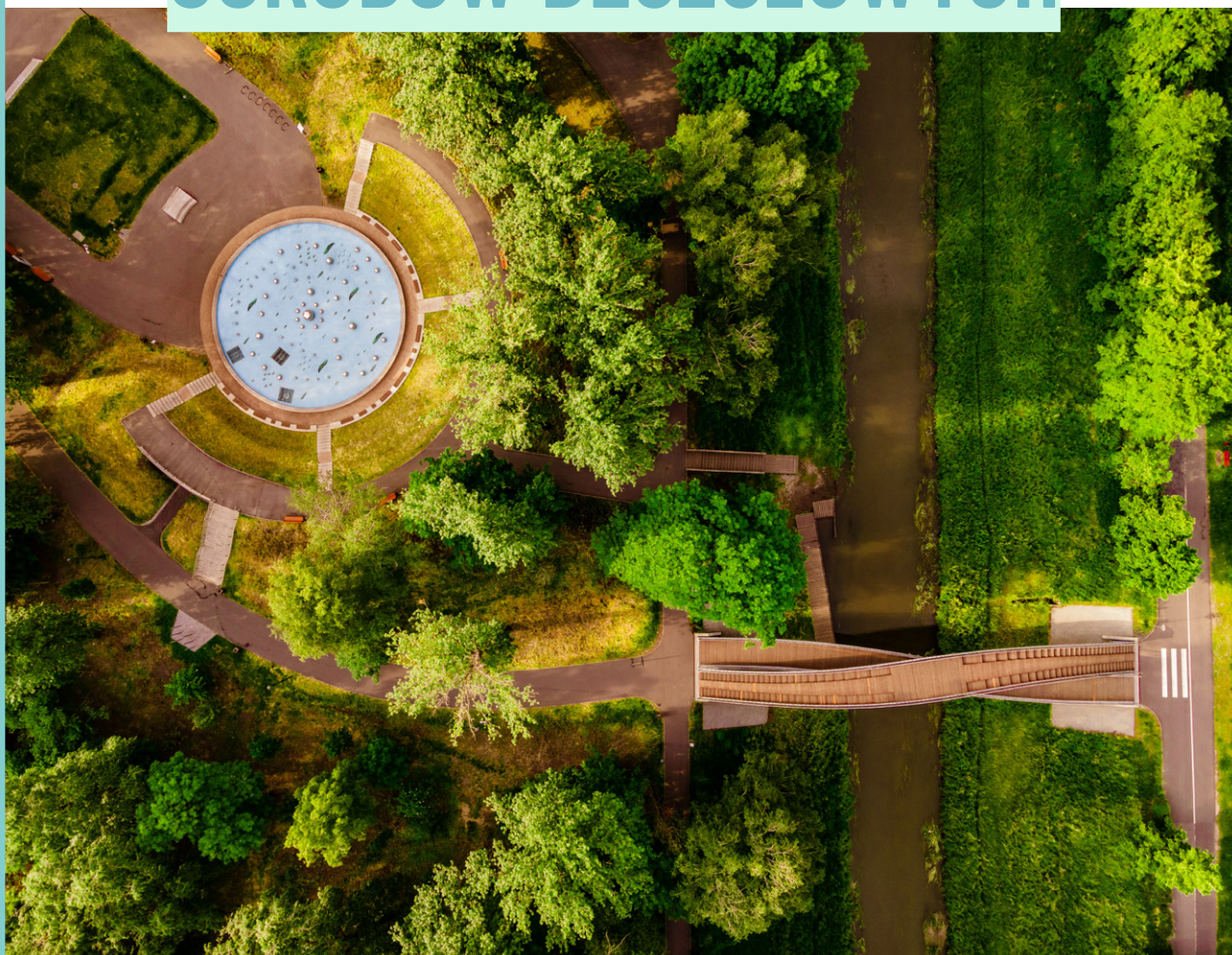

Ogrody deszczowe.
Dobrze nawodnione miasto

PORADNIK BUDOWY OGRODÓW DESZCZOWYCH

 FUNDACJA
SENDZIMIRA

PROJEKT
ZREALIZOWANY
ZE ŚRODKÓW
ZIELONEGO BUDŻETU

 Tublin
MIASTO INSPIRACJI

Wstęp

Szanowni Państwo,

na przestrzeni wieków Lublin rozwijał się na wzgórzach pomiędzy rzekami Bystrzycą i Czechówką, poroządzonych suchymi dolinami i wąwozami. Nasze miasto od początku swojego istnienia związane było z wodą. W czasach średniowiecza mieszkańcy Lublina budowali systemy grobli, kanałów i wodociągów, tworząc stawy w dolinach rzek. Nie ma już po nich śladu, rzeki zostały uregulowane, a woda deszczowa nie zatrzymuje się już w miejscu opadu, przez co szybko ją tracimy.

W dobie obecnych zmian klimatu Lublin, pomimo wielu zielonych osiedli i wąwozów, mierzy się z podobnymi wyzwaniem klimatycznymi jak inne miasta w Polsce i na świecie. Wzrost średniej temperatury, radykalizacja pogody, częste deszcze nawalne przeplatane coraz dłuższymi okresami susz – to tylko niektóre ze skutków nadmiernych emisji gazów cieplarnianych. Obowiązkiem miast jest prowadzenie działań, które złagodzą i opóźnią negatywne efekty tych zmian.

Jednym ze skutecznych kierunków działania jest rozwój błękitno-zielonej infrastruktury miasta, w tym tworzenie ogrodów deszczowych i innych form sprzyjających zatrzymaniu wody deszczowej w miejscu opadu.

Lublin był w tym zakresie prekursorem, wprowadzając dla swoich mieszkańców, jako jedno z pierwszych miast, program dotacji do budowy obiektów małej retencji. To ważny krok w stronę zmiany świadomości społecznej w zakresie szukania alternatywnych metod zatrzymywania i pozyskiwania wody.

Takim prostym i efektywnym sposobem na zatrzymanie wód opadowych jest budowanie ogrodów deszczowych. Pomagają one m.in. rozwiązać problem zalewania budynków i ulic przez nawalne deszcze, ale też zatrzymują wodę podczas susz. Są to rozwiązania punktowe, ale powszechnie stosowane mogą być olbrzymim wsparciem w adaptacji miasta do skutków zmian klimatu.

Mam nadzieję, że poradnik „Dobrze nawodnione miasto” pomoże mieszkańcom i mieszkańkom zaangażować się w projekty, które służą jeszcze lepszej ochronie wody w naszym mieście.

dr Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublin

Co to znaczy „dobrze nawodnione miasto“?

Zmiany klimatu i towarzyszące im zjawiska pogodowe już teraz mają znaczący wpływ na funkcjonowanie naszych miast. Jednym z głównych wyzwań, przed którymi stoimy, jest zmiana podejścia do gospodarowania wodą na terenach zurbanizowanych.

Dotychczas zakładano, że wodę deszczową trzeba jak najszybciej odprowadzić z terenu miasta systemami kanalizacji. Lublina, ani żadnego innego miasta, nie stać na budowę i utrzymanie takiego systemu, który pozwoli odprowadzić całą wodę spadającą w czasie ekstremalnie ulewnych deszczów. Tymczasem gwałtowne opady będą występowały w przyszłości nie tylko coraz częściej, ale mogą też mieć większą intensywność. Już obecnie ulewy nieuchronnie prowadzą do lokalnych podtopień, zniszczeń infrastruktury, paraliżu komunikacyjnego czy zagrożenia zdrowia i życia ludzi.

Odpowiedzią na te problemy jest przekształcanie naszych miast w „gąbki”, czyli takie przestrzenie, które cechuje wysoka retencja krajobrazowa. Retencji, czyli zatrzymywaniu wody deszczowej w miejscu opadu, sprzyja nie tylko budowanie zbiorników i innej szarej infrastruktury, ale przede wszystkim tworzenie sieci różnorodnych obszarów zieleni, rozproszonych równomiernie na terenie całego miasta. Tereny naturalne mają bowiem możliwość zatrzymania nawet 90% wody opadowej! Deszcz wsiąka, zatrzymuje się na liściach, odparowuje i zostaje w glebie. Tymczasem na terenach zabudowanych ulicami, parkingami, budynkami i placami średnio 70% wody spływa do rzek, a z nimi do morza. W ten sposób tracimy ją, a długie okresy suszy i fale upałów są dla nas i miejskiej przyrody jeszcze bardziej uciążliwe.

Dobrze nawodnione miasto, z właściwie funkcjonującą siecią terenów zieleni i wody, to także lepszy mikroklimat, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców (np. zmniejszenie ryzyka alergii i innych chorób układu oddechowego).

Wszyscy mamy możliwość włączenia się w działania prowadzące do adaptacji miasta do zmian klimatu, wdrażając rozmaite rozwiązania skutecznie zwiększające retencję krajobrazową. Najprostsze z nich to ochrona i sadzenie drzew. Dojrzałe drzewa bardzo efektywnie zatrzymują wodę, a przy okazji działają jak nawilżacze powietrza – jedno drzewo może wyparować nawet 500 l wody dziennie! Obsadzenie ścian budynku czy ogrodzenia pnączami to kolejny dobry sposób na zatrzymanie wody deszczowej. Innym prostym rozwiązaniem jest rezygnacja z częstego koszenia trawnika. Wyższa trawa, koszona 1–2 razy do roku, zatrzyma dużo więcej wody deszczowej. Oczywiście jeszcze lepiej trawnik zastąpić łąką kwietną, która przy okazji poprawi estetykę otoczenia i będzie przyczyniała się do wspierania bioróżnorodności w mieście.

Zapraszamy do pójścia krok dalej i tworzenia bardziej złożonych obiektów małej retencji – ogrodów deszczowych.

Ogrody deszczowe – prosty sposób na zatrzymanie wody opadowej

Ogrody deszczowe w pojemnikach przy OSiR Praga-Południe w Warszawie | Fot. Fundacja Sendzimira

Ogród deszczowy to nasadzenia roślin dobrze funkcjonujących w środowisku podmokłym, na podłożu o bardzo dobrej przepuszczalności. Podłoże to pozwala na zatrzymanie w ogrodzie dużej ilości wody opadowej, która następnie jest pobierana i oczyszczana przez rośliny. Ogród deszczowy zasilany jest wodą opadową odprowadzaną z powierzchni utwardzonych, takich jak dachy, drogi czy tarasy, którą dzięki temu zatrzymujemy na działce. Rozwiązanie to pozwala zebrać wodę z powierzchni dużo większej niż powierzchnia samego ogrodu, dlatego tak dobrze sprawdza się w przestrzeni miejskiej.

Ogrody deszczowe to nie jedyna forma zwiększania retencji wód opadowych. Inne służące temu obiekty to między innymi: niecki, rowy czy stawy retencyjne, nawierzchnie przepuszczalne, a także zielone ściany i dachy. Więcej informacji o obiektach małej retencji można znaleźć w broszurach instruktażowych Fundacji Sendzimira.

Ogród deszczowy w gruncie zrealizowany z inicjatywy mieszkańców i mieszanek Lublina w ramach inicjatywy „Ogród deszczoLUBny” przy ul. S. Leszczyńskiego w Lublinie | Fot. Fundacja Sendzimira

<https://sendzimir.org.pl/publikacje/broszury-instruktażowe-dot-zwiekszania-retencji-krajobrazowej/>

Jaki ogród wybrać i gdzie go zlokalizować?

W zależności od lokalizacji do wyboru mamy ogród w donicy lub w gruncie. Ogrody w gruncie mogą infiltrować wodę do podłoża lub zostać od niego odizolowane warstwą folii.

Wybór rodzaju ogrodu zależy od jego potencjalnej lokalizacji. Jeżeli w okolicy budynku lub innej powierzchni utwardzonej, z której chcemy odprowadzić wodę, nie ma dużo wolnego miejsca lub terenu zieleni do wykorzystania, możemy stworzyć ogród deszczowy w pojemniku (jak zbudować taki ogród, można dowiedzieć się z [broshury edukacyjnej](#)).

Jeżeli natomiast dysponujemy terenem zieleni, warto zbudować izolowany ogród deszczowy w gruncie (bliżej ściany budynku) lub ogród deszczowy infiltrujący wodę do gruntu (położony minimum 5 metrów od ściany budynku).

Lokalizacja ogrodu w donicy lub izolowanego ogrodu w gruncie blisko budynku pozwala nam doprowadzić do niego wodę bezpośrednio z rynny. W takiej sytuacji konieczna jest izolacja, która chroni budynek przed przesiąkaniem wody deszczowej do fundamentów. Do ogrodu położonego dalej będziemy musieli doprowadzić wodę.

Wybierając lokalizację ogrodu, trzeba zwrócić uwagę, by nie przeszkadzał on w dostępie do wjazdu systemu kanalizacji czy innych urządzeń technicznych (np. kratek wylotowych lub skrzynek z instalacją elektryczną). W przypadku ogrodu w gruncie należy też sprawdzić, czy w planowanym do zagospodarowania miejscu nie ma korzeni drzew. Nie powinniśmy również lokalizować ogrodu w miejscu, gdzie przebiegają płytko położone instalacje podziemne. Lepiej w takiej sytuacji wybrać inną lokalizację lub zwrócić się do gestora sieci o wytyczne w zakresie realizacji ogrodu nad instalacjami.

Jeśli ogród deszczowy chcemy zbudować na własnej działce – nic nie stoi nam na przeszkodzie. Jeśli ma on być w przestrzeni miejskiej – np. przy bloku, budynku publicznym lub w innym miejscu, należy pamiętać o skontaktowaniu się z jednostką zarządzającą terenem i uzyskaniu odpowiedniej zgody. Może to być np. spółdzielnia, wspólnota mieszkaniowa lub odpowiedni wydział Urzędu Miasta.

W jakich miejscach warto wprowadzić ogród deszczowy?

Ogrody deszczowe rozwiązują problem gospodarowania wodą w miejscach, które są często zalewane podczas ulewnych deszczy, w których powstają uciążliwe kałuże i podtopienia. Pomogą również odciążyć system kanalizacji, zatrzymując wodę, która miała być do niej odprowadzona. Zatrzymają opad na terenie zieleni na okres suszy.

Przykładowe miejsce w Lublinie, gdzie ogród deszczowy może być dobrym rozwiązaniem. Park im. św. Jana Pawła II, gdzie ogród deszczowy zastąpi okresowe zastoisko wody | Fot. Katarzyna Zaleska, Biuro Miejskiego Architekta Zieleni UM Lublin

Przykładowe miejsca w Lublinie, gdzie ogród deszczowy może być dobrym rozwiązaniem

W tych lokalizacjach zaprojektowano ogrody deszczowe w ramach projektu „**Ogrody deszczowe. Dobrze nawodnione miasto**”.

Plac Lecha Kaczyńskiego, gdzie zamiast odprowadzać wodę wprost do kanalizacji – można zatrzymać ją w gruncie | Fot. Fundacja Sendzimira

Park im. św. Jana Pawła II, gdzie w miejscu kałuży można stworzyć rabatę z roślinnością | Fot. Katarzyna Zaleska, Biuro Miejskiego Architekta Zieleni UM Lublin

Ul. Ochotnicza, na której ogród deszczowy pomoże zatrzymać wodę na trawniku, przeciwdziałając zalewaniu ulicy | Fot. Fundacja Sendzimira

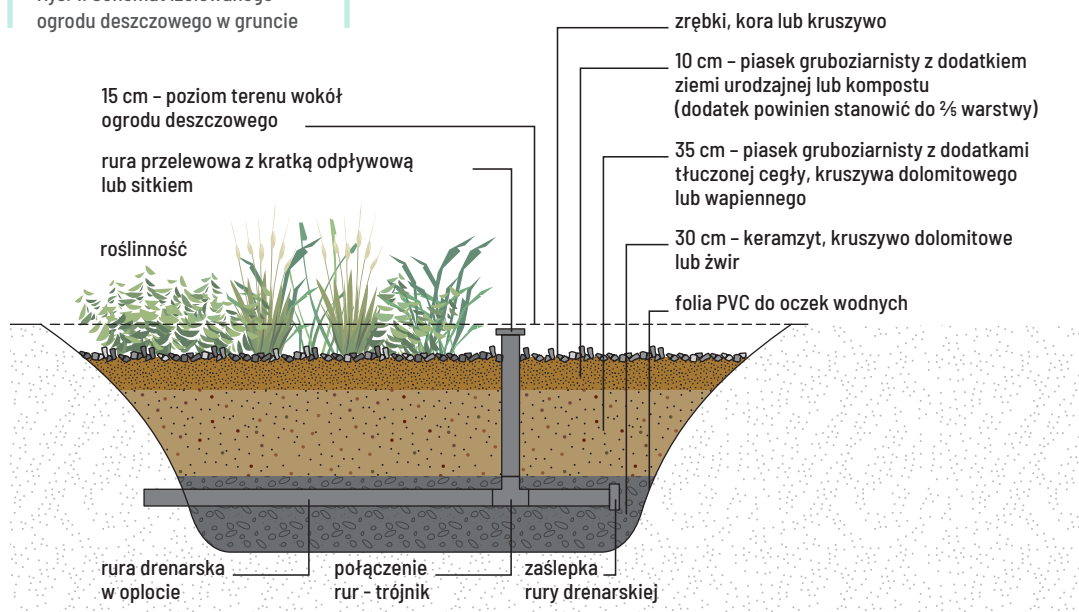
Wizualizacja ogrodu deszczowego w parku im. św. Jana Pawła II, który ma za zadanie zbierać wodę spływającą z utwardzonego placu i chodników, pozwalając na jej powolną infiltrację do gruntu i zapobiegając czasowym podtopieniom terenu zieleni | Wizualizacja Arbre Architektura Krajobrazu

Jak dobrze zaprojektować ogród deszczowy?

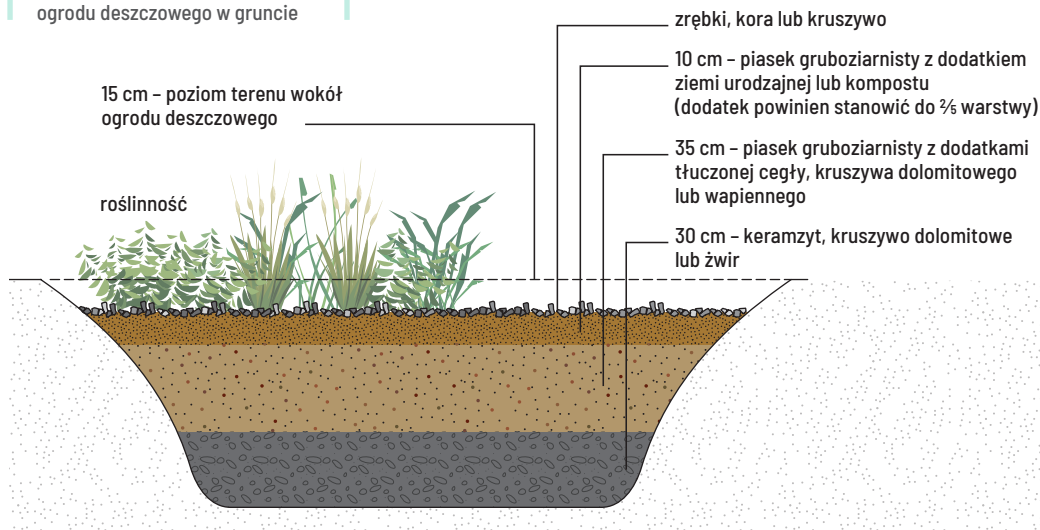
Zaprojektowanie ogrodu deszczowego nie wymaga specjalistycznej wiedzy, ale w przypadku większych obiektów warto sięgnąć po pomoc architekta krajobrazu. Można też zwrócić się o pomoc do [Biura Miejskiego Architekta Zieleni](#) i skorzystać z [broszur edukacyjnych Fundacji Sendzimira](#).

Poniższe schematy ilustrują budowę ogrodów deszczowych. Dokładny opis wykonania znajduje się w części „Jak wykonać ogród deszczowy w gruncie krok po kroku?” na stronach 11–14.

Rys. 1. Schemat izolowanego ogrodu deszczowego w gruncie

Rys. 2. Schemat infiltrującego ogrodu deszczowego w gruncie

Jakiej wielkości powinien być ogród deszczowy?

Pierwszym krokiem jest określenie wielkości ogrodu deszczowego. W tym celu musimy zmierzyć powierzchnię dachu (lub innej powierzchni utwardzonej), z którego planujemy odprowadzać wodę do ogrodu. **Powierzchnia ogrodu deszczowego powinna wynosić około 3% powierzchni odwadnianej.**

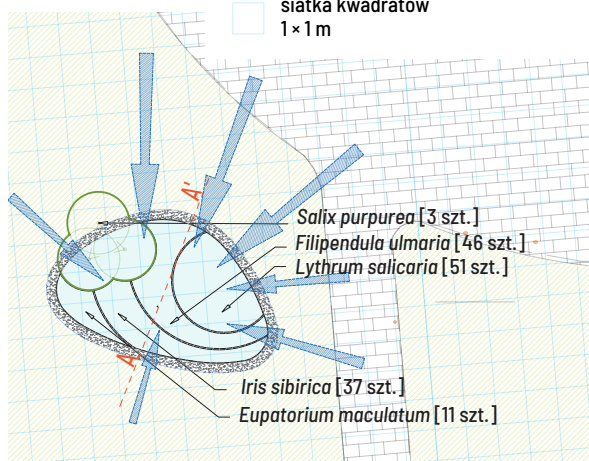
Ile kosztuje ogród deszczowy?

Trudno odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie, ponieważ kwota zależy od typu ogrodu, wykorzystanych materiałów, roślin, rozmiarów ogrodu itp. Można szacować, że koszt niewielkiego ogrodu o powierzchni kilku m² może wynosić od 2 do 5 tys. złotych w przypadku, gdy nie będziemy korzystać z pomocy specjalistów. Natomiast większe ogrody mogą kosztować kilkanaście tysięcy złotych.

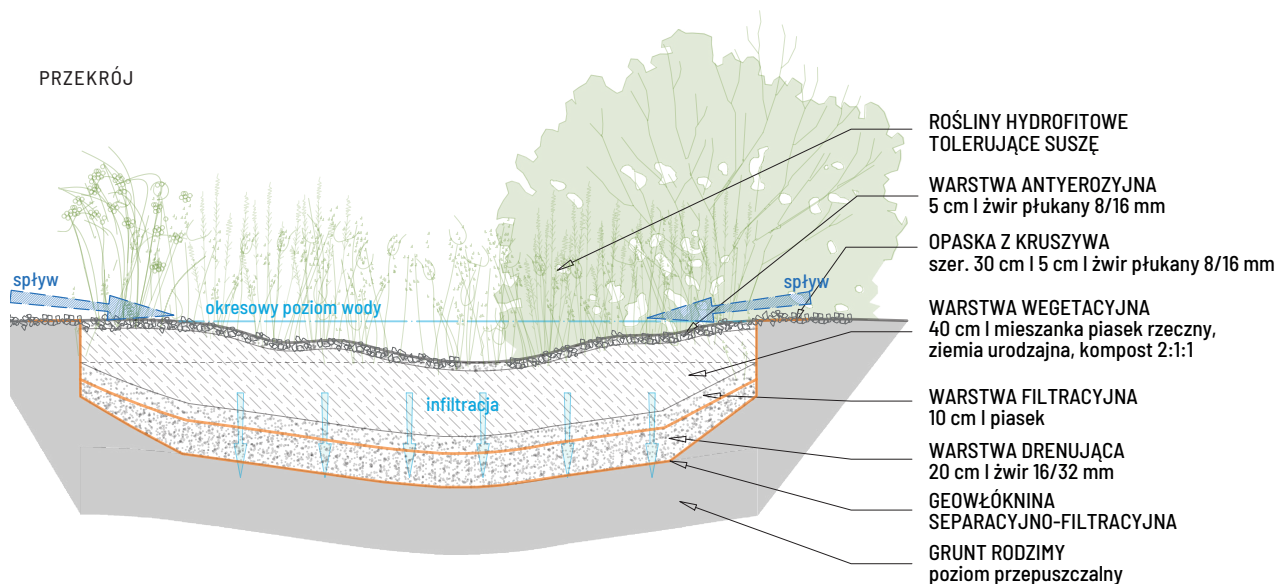
Rys. 2. Przykładowy projekt infiltrującego ogrodu deszczowego w gruncie zrealizowanego w parku Jana Pawła II w Lublinie. Nieduże ogrody deszczowe nie wymagają tak profesjonalnego projektu! | Autorzy projektu: Arbre Architektura Krajobrazu

- utwardzenia – chodniki (kostka)
- trawnik istniejący
- ogród deszczowy
- opaska z kruszywa
- powierzchnia retencyjna
- kierunek spływu wody
- projektowane rośliny hydrofitowe
- projektowane krzewy
- nazwa łacińska rośliny [ilość szt.]
- siatka kwadratów 1 × 1 m

RZUT

PRZEKRÓJ

Jakie rośliny sadzimy w ogrodzie deszczowym?

Ważnym elementem projektu jest dobór właściwych roślin, to od nich w dużej mierze będzie zależał wygląd naszego ogrodu, ale też jego skuteczność w oczyszczaniu wody deszczowej i w radzeniu sobie z lokalnymi warunkami.

Najlepiej wykorzystać gatunki rodzime, charakterystyczne dla podmokłych łąk i dolin rzecznych. Powinny one być też odporne zarówno na zalewanie podczas ulewnych deszczy, jak i długie okresy susz. Jest to ważne, ponieważ z powodu zmian klimatu coraz częściej będziemy spotykać się z tego typu ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi.

Wykaz roślin proponowanych do sadzenia w ogrodach deszczowych

szt./m² – liczba sadzonek, które można posadzić na 1 m²

- stanowisko słoneczne stanowisko półcieniste stanowisko zacienione
 gatunek rodzimy gatunek obcy

TRAWA OZDOBNA
turzyca (odmiany mrozoodporne)
np. pospolita
Carex nigra
3–7 szt./m²

TRAWA OZDOBNA
śmiatek darniowy
Deschampsia caespitosa
3–5 szt./m²

TRAWA OZDOBNA
sit rozpierzchły
Juncus effusus
9 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
kosaciec żółty
Iris pseudacorus
5 szt./m²

Autorzy fotografii roślin od lewej do prawej, na tej i następnej stronie: Matti Virtala, CC0, via Wikimedia Commons | Daderot, Public domain, via Wikimedia Commons | Daderot, CC0, via Wikimedia Commons | AnRo0002, CC0, via Wikimedia Commons | Judyta Łuczyńska | Małgorzata Piszczek | Judyta Łuczyńska | fot. Daderot, CC0, via Wikimedia Commons | fot. AnRo0002, CC0, via Wikimedia Commons | fot. AnRo0002, CC0, via Wikimedia Commons | fot. Nicolas Weghaupt, CC0, via Wikimedia Commons | fot. Vatadoshu, CC0, via Wikimedia Commons | fot. AnRo0002, CC0, via Wikimedia Commons | fot. I.Śącek, senior, Public domain, via Wikimedia Commons

BYLINA KWITNĄCA
kosaciec syberyjski
Iris sibirica

7 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
krwawnica pospolita
Lythrum salicaria

5 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
rdest węzownik
Bistorta officinalis

5 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
rdest pokrewny
Persicaria affinis

7 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
mięta nadwodna
Mentha aquatica

7 szt./m²

BYLINA KWITNĄCA
tojeść rozestana
Lysimachia nummularia

7 szt./m²

PAPROĆ
narecznica samcza
Dryopteris filix-mas

2 szt./m²

PAPROĆ
wietlica samicza
Athyrium filix-femina

4 szt./m²

KRZEW
wierzbą purpurową 'Nana'
Salix purpurea 'Nana'

1 szt./m²

KRZEW
deren białą 'Sibirica'
Cornus alba 'Sibirica'

0,5 szt./m²

Jak wykonać ogród deszczowy w gruncie krok po kroku?

Wspólne sadzenie roślin w ogrodzie deszczowym | Fot. Fundacja Sendzimira

1 | Zbierz chętnych!

Jeśli planujesz stworzenie ogrodu w przestrzeni dostępnej publicznie, warto zaprosić do pomocy innych użytkowników terenu. Budowa nawet niewielkiego ogrodu wymaga nieco wysiłku. Może jednak być świetną okazją do aktywnego spędzenia czasu ze znajomymi, sąsiadami lub poznania nowych osób! Zaplanuj dzień budowy, napisz do znajomych, porozmawiaj z osobami z sąsiedztwa. Możesz też skontaktować się z radnymi dzielnicowymi lub lokalnymi stowarzyszeniami, które mogą być zainteresowane zazielenieniem swojej okolicy. Jeśli chcesz szerzej wypromować swoje wydarzenie, warto skorzystać z pomocy [miejskiego Biura Partycypacji Społecznej](#). Strona [Obywatelski Lublin na Facebooku](#) chętnie umieści informację i zaproszenie do wspólnego działania! Warto szeroko komunikować swoje plany, im więcej rąk do pracy, tym lepiej!

Wykonywanie wykopu | Fot. Fundacja Sendzimira

2 | Prace ziemne

Łopaty w dłonie! Kiedy znasz lokalizację i wielkość planowanego wykopu, oznacz jego granice sprejem, sznurkiem lub kamieniami i zacznij kopać dół na głębokość 90–95 cm. To prosty, choć najbardziej wymagający fizycznie etap budowy ogrodu. Jeśli ziemia z wykopu nie jest gliniasta, a zawiera wiele próchniczego materiału korzystnego dla roślin, może przydać się do zbudowania ogrodu. W przeciwnym razie można ją wykorzystać w innym miejscu.

3 | Izolacja ogrodu od podłoża

Jeśli twój ogród w gruncie znajduje się blisko budynku, należy wykop wyścielić folią PVC (odpowiednią do stosowania w oczkach wodnych), tak by zapewnić izolację i zapobiec zawilgoceniu fundamentów. Przed wyłożeniem wykopu folię musimy usunąć z niego ostre przedmioty i większe kamienie, które mogłyby ją uszkodzić. Aby zapobiec uszkodzeniom, warto także odpowiednio dobrać grubość materiału izolacyjnego (bardzo cienka folia nie nadaje się do wyłożenia ogrodu w gruncie). Wymiary folii przygotowujemy zgodnie z poniższą instrukcją:

$\text{długość folii} = \text{długość wykopu} + 2 \times \text{głębokość wykopu} + 2 \times 0,5 \text{ m zakładki na boki}$

$\text{szerokość folii} = \text{szerokość wykopu} + 2 \times \text{głębokość wykopu} + 2 \times 0,5 \text{ m zakładki na boki}$

Aby folia nie przeszkadzała nam w trakcie wykonywania kolejnych prac, jej brzegi przyciskamy dużymi kamieniami.

Przycinanie agrowłókniny | Fot. Fundacja Sendzimira

Wykop w trakcie wypełniania kruszywem | Fot. Fundacja Sendzimira

4 | Warstwa drenująca

Wykop wypełniamy na wysokość ok. 20 cm żwirem lub kruszywem dolomitowym o frakcji 2–8 mm, lub gdy nie jest dostępne, o frakcji 8–16 mm. Do wypełnienia nadają się również: kruszona cegła, kruszywa wapienne, tuf wulkaniczny, opoka, chalcedonit, zeolit czy łatwo dostępny keramzyt. Jest to warstwa drenująca, która ma za zadanie zatrzymywać i magazynować wodę opadową.

W przypadku ogrodów izolowanych lub ogrodów bez folii, ale na podłożu o złej przepuszczalności, aby lepiej rozprzewadzić wodę w ogrodzie, w wykopie układamy rury drenarskie. Pozwalają one na odprowadzenie nadmiaru wody, zapobiegając zalaniu sąsiadujących terenów.

Rura drenarska musi być położona z niewielkim spadkiem (1–2%) w kierunku odpływu wody poza ogród. Tak ułożona rura powinna być połączona z pionową rurą przelewową zakończoną kratką odpływową lub sitkiem, ograniczającym wprowadzanie do rury zanieczyszczeń. Szczyt rury przelewowej powinien znajdować się nad powierzchnią ogrodu deszczowego, jednak nie może znajdować się wyżej niż poziom terenu wokół ogrodu. Rura przelewowa służy odprowadzaniu wody, która w czasie intensywnych opadów zaczyna zbierać się na powierzchni ogrodu, a której ogród nie jest w stanie przefiltrować. Jej zastosowanie zapobiega w takiej sytuacji rozlewaniu się wody poza ogród.

Jeśli budujemy ogród wyścielany folią, w miejscu połączenia rury drenującej i folii wykonujemy ciasne nacięcie w kształcie krzyżyka. Wkładamy w to miejsce mufę o średnicy dostosowanej do średnicy rury drenarskiej i uszczelniamy ją z dwóch stron np. taśmą dekarorską.

Po ułożeniu rur kontynuujemy zasypywanie wykopu tym samym kruszywem co wcześniej, do wysokości 30 cm od dna. Materiał równomiernie rozprzewadzamy, zwracając uwagę na całkowite zakrycie rury – powinna ona zostać pod warstwą kruszywa.

Ziemia urodzajna do ogrodu deszczowego | Fot. Fundacja Sendzimira

Rozluźnianie bryły korzeniowej | Fot. Fundacja Sendzimira

Ogród deszczowy obsypany korą | Fot. Fundacja Sendzimira

5 | Warstwa wegetacyjna

Kolejna warstwa powinna mieć grubość 45 cm i składać się z piasku gruboziarnistego płukanego oraz kruszywa, w proporcji 3:1. W tej warstwie sadi się rośliny, więc by zapewnić im lepszy rozwój, można do górnej warstwy (ostatnie 5 cm) mieszanki dodać również nieco ziemi urodzajnej lub kompostu.

6 | Sadzenie roślin

Przed przystąpieniem do sadzenia należy dobrze ubić powierzchnię ogrodu, tak by grunt równomiernie osiadał w trakcie gwałtownych opadów. Sadzonki roślin w doniczkach układamy równomiernie na powierzchni ogrodu tak, by osiągnąć zamierzony efekt wizualny. Rośliny w ogrodach deszczowych sadzimy gęściej, niż wskazują zalecenia dla gatunku (o 10–15%). Wybieramy tylko duże i rozrośnięte sadzonki, kupowane w co najmniej litrowych doniczkach.

Wykopujemy dołki w miejscach, gdzie chcemy posadzić rośliny, takiej wielkości, aby po włożeniu sadzonki bryła korzeniowa nie wystawała ponad poziom gruntu.

Przed włożeniem rośliny do zagłębienia pamiętamy o wyjęciu jej z osłonki (w przypadku roślin uprawianych w pojemnikach) i o rozluźnieniu bryły korzeniowej (czyli rozdzieleniu korzeni), jeśli jest silnie przerośnięta. To bardzo ważny krok, jeśli chcemy, aby roślina szybko się zaadaptowała w nowym miejscu. Następnie dociskamy bryłę korzeniową sadzonki i dokładnie ubijamy podłoże wokół niej tak, aby została w nim stabilnie osadzona. Po posadzeniu intensywnie podlewamy. Uzupełniamy braki podłoża, jeżeli w trakcie podlewania ogród osiadł nierównomiernie.

7 | Wierzchnia warstwa ogrodu

Po posadzeniu roślin ogród deszczowy obsypuje się 3–5-centymetrową warstwą zrębków lub kory. Utrudni to wzrost niepożądanych roślin. Trzeba przy tym uważać, by nie przysypać liści roślin i podstawy pędów. Należy pamiętać, że powierzchnia ogrodu deszczowego powinna być położona niżej od otaczających obszarów.

8 | Doprowadzenie wody do ogrodu

Wodę deszczową do ogrodu doprowadzamy z położonych wyżej powierzchni nieprzepuszczalnych np. suchym potokiem, otwartym kanałem, kaskadą, rzygaczem lub inną metodą dobraną do lokalizacji ogrodu i ukształtowania terenu.

Jeśli woda opadowa jest doprowadzana do ogrodu deszczowego z rynny, należy upewnić się, że może ona swobodnie wpływać do ogrodu. Trzeba też pamiętać, że woda wpadająca pod zbyt dużym kątem, np. z rury spustowej odprowadzającej wodę z rynny, będzie wypłukiwać zrębki lub korę z ogrodu. Można złagodzić ten efekt, np. ustawiając w miejscu, gdzie spływa woda, duże płaskie kamienie.

Przykładowe sposoby
doprowadzenia wody do ogrodu
deszczowego | Fot. Fundacja
Sendzimira

Pielęgnacja ogrodu deszczowego to nic trudnego!

Podlewanie

W ogrodach deszczowych rosną rośliny, które jak wszystkie żywe organizmy potrzebują wody. Wraz ze zmianami klimatu coraz częściej pojawiają się bardzo długie okresy bez deszczu, kiedy musimy je podlać. Mimo że dobraliśmy odporne gatunki, mogą nie przetrwać bardzo długich susz. W szczególności dotyczy to młodych roślin. Warto też pamiętać, by podlać je bezpośrednio po posadzeniu!

Podlewanie nowo posadzonych roślin | Fot. Fundacja
Sendzimira

Drożność doprowadzenia wody

Jeśli wodę do ogrodu doprowadza rynna, należy od czasu do czasu sprawdzić, czy nie jest zatkana albo zanieczyszczona. Podobnie w przypadku kraterów i rur przelewowych, jeśli znajdują się w naszym ogrodzie.

Usunięcie suchych roślin

Byliny, sadzone zazwyczaj w ogrodach deszczowych, to rośliny wieloletnie o niezdrewniałej części naziemnej. Ich liście usychają na jesieni i należy je usunąć.

Ewentualne uszkodzenia i dosadzenia

Jak każde nasadzenia, ogród deszczowy również może zostać uszkodzony – przez zwierzęta, ludzi lub warunki pogodowe. W przypadku braków bądź ubytków w roślinności czy warstwach ogrodu – należy je uzupełnić.

Ogrodu deszczowego nie nawozimy!

Gdzie szukać więcej informacji?

Więcej informacji o ogrodach deszczowych i innych obiektach małej retencji można znaleźć w broszurach instruktażowych Fundacji Sendzimira.

<https://sendzimir.org.pl/publikacje/broszury-instruktażowe-dot-zwiekszenia-retencji-krajobrazowej/>

O zieleni miejskiej, wodzie w mieście i aktywności mieszkańców i mieszkanki można dowiedzieć się z **webinariów** przeprowadzonych w ramach projektu „Ogrody deszczowe. Dobrze nawodnione miasto”.

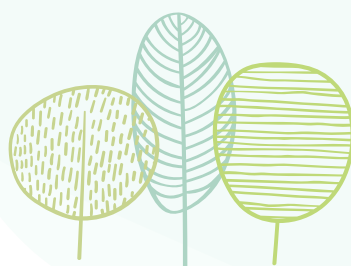
<https://sendzimir.org.pl/projekty/ogrody-deszczowe-dobrze-nawodnione-miasto/webinaria/>

W broszurze „Ogrody deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – projekty” można obejrzeć wszystkie projekty ogrodów deszczowych opracowane dla Lublina. Zawiera ona 9 projektów obiektów małej retencji, stworzonych w odpowiedzi na zaobserwowane wyzwania związane z zagospodarowaniem wód opadowych w mieście.

<https://sendzimir.org.pl/projekty/ogrody-deszczowe-dobrze-nawodnione-miasto/broszura-projektow-ogrodow-deszczowych/>

Powodzenia w tworzeniu własnych ogrodów deszczowych!

Projekt „Ogrody deszczowe. Dobrze nawodnione miasto”
zrealizowany został w 2021 r. we współpracy z Urzędem Miasta
Lublin ze środków Zielonego Budżetu.

Więcej informacji na stronie: <https://sendzimir.org.pl/projekty/ogrody-deszczowe-dobrze-nawodnione-miasto/>